
10. Zo maar ...

Harry van Dooren

januari 2002

Rekenen op een rekenliniaal?

De ouderen onder ons hebben nog geleerd op een rekenliniaal te rekenen. Dat rekenen op een rekenliniaal kon tweeledig worden uitgelegd. Ten eerste de vaardigheid te kunnen rekenen op de rekenliniaal, dat wil zeggen de vaardigheid er bepaalde wiskundige bewerkingen op uit te voeren. Ten tweede het op de rekenliniaal kunnen vertrouwen – er op kunnen rekenen – dus, dat na het uitschuiven van getallen, met de nodige interpolatie, het op de juiste plaats zetten van het decimaalteken en een ruwe hoofdberekening het aldus gevonden antwoord het juiste was.

In het algemeen verstaat men onder *rekenen* het werken met getallen, het volgens de regels kunnen uitvoeren van alle rekenkundige bewerkingen zoals optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen

Onder het rekenen op de rekenlat wordt echter alleen het soort rekenkundige bewerkingen verstaan die logaritmisch behandeld kunnen worden. De naam schijnt dus niet zo goed gekozen. De fransen doen het met hun 'règle à calcul' al niet beter. In Engels sprekende landen noemt men het ding 'slide rule'. Rule in de betekenis van meetlat of regel (de oude nederlandse betekenis van regel is liniaal). Inderdaad, met schuifliniaal kun je alle kanten op.

Wat is een rekenliniaal?

In onze kring weten we allen wat met een rekenliniaal wordt bedoeld. Maar wat is nu exact de juiste begripsomschrijving? Een poging:

Een rekenliniaal is een instrument dat bestaat uit tenminste twee ten opzichte van elkaar verschuifbare identieke logaritmische schalen, bedoeld om zonder rekenwerk snel en vrij nauwkeurig te kunnen vermenigvuldigen en delen.

Bent u het met deze definitie eens?

Bij rekenschijven herkent men de concentrisch ten opzichte van elkaar verdraaibare logaritmische schalen, maar hoe moet men rekencilinders definiëren?

Dat de rekenliniaal *analoog* is, zal duidelijk zijn omdat het een instrument met een maatverdeling is, waarbij alle tussenliggende waarden mogelijk zijn.